

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/211/2022
Identifikačné číslo spisu: 4121213349
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:4121213349.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Poľnohospodárske družstvo Neverice, Neverice 250, IČO: 00 198 552, zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Martinovičovou, Hviezdoslavova 50, Zlaté Moravce proti žalovanému L. Z. I., narodenému XX. D. XXXX, D. V. C. XXX/XX, R. O., zastúpenému advokátom JUDr. Marekom Ďuranom, Štefánikova 34, Nitra, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/48/2021, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/45/2022 z 12. júla 2022, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu odmieta.

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením (v poradí druhým) č. k. 10C/48/2021-111 zo 14. apríla 2022 (ďalej len „uznesenie súdu prvej inštancie“ alebo „uznesenie okresného súdu“) rozhodol o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia tak, že tento návrh zamietol (I. výrok) a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (II. výrok).

2. Súd prvej inštancie uznesenie odôvodnil právne § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 325 ods. 2 písm. d/, § 326 ods. 2, § 328 ods. 1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 12a ods. 1, § 12a ods. 8, § 12 ods. 3 zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov a § 126 ods. 1, § 126 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník a vecne odôvodnil uznesenie tým, že žalobca sa neodkladným opatrením domáhal, aby sa vlastník pozemkov L. Z. I. okamžite zdržal konania, ktorým porušuje žalobcovo právo na základe nájomnej zmluvy užívať pozemky nachádzajúce sa na parcelách E KN č. 724/11, 724/12, 728/3, 728/4, 728/9/, 728/5, 728/6,

728/7 v hone „D. P.“ v katastrálnom území W. Z.. Okresný súd návrh žalobcu zamietol, keďže neboli splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia. Žalobca v návrhu neosvedčil, že je oprávneným užívateľom sporných pozemkov ani právny vzťah medzi ním a žalovaným, ktorý by si vyžadoval úpravu neodkladným opatrením. Okresný súd uviedol, že sporná zostala aj potreba bezprostrednej úpravy pomerov medzi stranami, keďže z vyjadrenia žalobcu vyplynulo, že na predmetných pozemkoch naďalej hospodári žalobca. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie tak, že nárok na náhradu trov priznal žalovanému, keďže bol v konaní plne úspešný.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

3. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením sp. zn. 25Co/45/2022 z 12. júla 2022 (ďalej len „uznesenie odvolacieho súdu“ alebo „uznesenie krajského súdu“), ktorý prvým výrokom napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a druhým výrokom priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v plnom rozsahu.

4. V odôvodnení odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne a stotožnil sa so záverom, že žalobca nepreukázal opodstatnenosť potreby upraviť pomery medzi stranami nariadením neodkladného opatrenia. Poukázal na to, že žalobca v stanovisku, ktoré poslal odvolaciemu súdu sám potvrdil, že predmetné nehnuteľnosti od 29. októbra 2021 užíva, sám na nich hospodári, tieto pozemky zasial a vykonal všetky potrebné agrotechnické operácie, žalovaný na pozemky nevstúpil a v hospodárení mu nebráni. Odvolací súd preto uzavrel, že dočasná úprava pomerov medzi stranami sporu nie je dôvodná.

Dovolanie

5. Voči predmetnému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP navrhujúc napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolateľ porušenie svojho práva na spravodlivý súdny proces videl v tom, že súdy rozhodli bez nariadenia pojednávania, na ktorom mohli byť rozpory medzi stranami riešené efektívnejšie, žalobcovi bolo znemožnené zúčastniť sa na pojednávaní, robiť na ňom prednesy, vysvetliť v odvolaní uvedené relevantné skutočnosti a vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany. Dovolateľ bol toho názoru, že svoje užívacie právo k predmetným nehnuteľnostiam dostatočne preukázal, avšak súdy nezohľadnili viaceré aspekty argumentácie žalobcu, pričom bez akéhokoľvek opodstatnenia uprednostnili tvrdenia žalovaného.

6. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý uviedol, že postup súdu bol zákonný. Ak žalobca považoval za potrebné nariadiť pojednávanie, mohol jeho vykonanie navrhnúť súdu v niektorom zo svojich podaní, avšak žalobca tento prostriedok navrhuje prvýkrát v dovolacom konaní. Žalovaný sa domnieval, že žalobcovi žiadne právo nebolo upreté, keďže od rozhodnutia a dispozičného oprávnenia žalobcu záviselo, aké konanie bude pred súdom iniciovať, mohol podať riadnu žalobu, v rámci prejednávania ktorej by sa vykonal výsluch strán, pojednávanie a dokazovanie. Žalovaný dovolaciemu súdu navrhol dovolanie zamietnuť a priznať žalovanému náhradu trov konania.

Posúdenie veci dovolacím súdom

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných

prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada znátočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

13. V danom prípade z dovolania žalobcu vyplýva, že napáda uznesenie odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu podľa § 420 písm. f/ CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných vád, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) uviedol, že základným a spoločným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

15. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Takáto situácia môže nastať v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného po skončení konania (pri splnení podmienok § 325 ods. 1 CSP). Rovnako v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP, konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie

neodkladného opatrenia a konzumuje vec samu.

16. V posudzovanom prípade z obsahu spisu vyplýva, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol podaný ako vec sama pred začatím konania. Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je preto rozhodnutím vo veci samej a môže byť predmetom prieskumu v dovolacom konaní.

17. Inštitút neodkladného opatrenia upravuje Civilný sporový poriadok v § 324 a nasl. ako tzv. osobitný procesný postup, ktorému zodpovedá zjednodušený a zrýchlený postup pri rozhodovaní o návrhu na jeho nariadenie a súčasťou takejto špecifickej úpravy je jej založenie, okrem iného, i na momente prekvapenia tým, že tomu, voči komu návrh na neodkladné opatrenie smeruje, sa návrh a ďalšie podania doručujú až s rozhodnutím vyhovujúcim návrhu.

18. Cieľom inštitútu neodkladného opatrenia je poskytnúť rýchlu ochranu porušených alebo ohrozených práv subjektu, ktorý podal návrh na jeho nariadenie, prípadne eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli v priebehu konkrétneho civilného sporového konania nastať. Za týmto účelom zákonodarca zakotvil zjednodušený procesný postup súdu pri rozhodovaní o návrhu na jeho nariadenie. Súd spravidla rozhoduje v lehote 30 dní bez vylučenia a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Táto krátka zákonná lehota neumožňuje, aby súd vykonal riadne dokazovanie a nariaďoval pojednávanie. Inak postupuje iba vo výnimočných a odôvodnených prípadoch. Riadne dokazovanie v zmysle § 185 a nasl. CSP súd nevykonáva a pri rozhodovaní vychádza z obsahu návrhu a zo skutočností, ktoré boli v súvislosti s podaným návrhom osvedčené (k tomu sa obdobne vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. augusta 2020, sp. zn. III. ÚS 294/2020).

19. Podľa § 329 ods. 1 CSP súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez vylučenia a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Ak rozhoduje odvolací súd o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia, umožní sa protistrane vyjadriť k odvolaniu a k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

20. Dovolateľ v dovolaní namietal, že mu bola odopreté právo zúčastniť sa pojednávania, keďže súd v danej veci nenariadil pojednávanie. Dovolací súd konštatuje, že vo veci neodkladného opatrenia všeobecné súdy rozhodujú na základe skutočností uvedených v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bez nariadenia pojednávania ako aj bez vyjadrenia protistrany. Z § 329 ods. 1 CSP síce vyplýva možnosť súdu nariadiť pojednávanie, k tejto možnosti všeobecný súd pristúpi len v prípade, ak je to nevyhnutné, a vzhľadom na okolnosti prípadu účelné. Z obsahu spisu je zrejmé, že súd prvej inštancie ani odvolací súd sa možnosťou nariadiť pojednávania vo veci nezaoberali, teda v prejednávacom prípade na základe tvrdení žalobcu a žalovaného nezhľadli potrebu pojednávania nariadiť. Žalobca v návrhu na vydanie neodkladného opatrenia ani vo svojich iných podaniach súdom túto možnosť nenavrhol, v žiadnom zo svojich podaní neuviedol tak špecifické okolnosti, pre ktoré by vznikla potreba nariadiť pojednávanie. Dovolací súd je názoru, že v danom prípade z obsahu spisu nevyplýva žiadny relevantný dôvod, že by tu existovali také výnimočné okolnosti, ktoré by mali byť prejednané v rámci pojednávania a dovolateľ takéto dôvody v dovolaní ani riadne nešpecifikoval. Preto odvolací súd v tejto časti nepochybil v zmysle, že by protiprávne zasiahol do práva dovolateľa na spravodlivý proces. Záverom dovolací súd poukazuje na dispozičné oprávnenie žalobcu iniciovať konanie vo veci samej, pri prejednaní ktorého bude súd prvej inštancie povinný nariadiť pojednávanie, na ktorom môže žalobca uplatniť procesné práva, ktoré sa v rámci konania o neodkladnom opatrení neuplatňujú.

21. Dovolateľ v dovolaní ďalej namietal, že súdy oboch inštancií nezohľadnili viaceré aspekty argumentácie žalobcu a uprednostnili tvrdenia žalovaného. Dovolací súd konštatuje, že ide o tak všeobecnú námietku žalobcu, z ktorej nie je zrejmé, ktoré tvrdenia žalobcu nezohľadnili súdy a v čom videl žalobca nedostatočnú odôvodnenosť uznesení súdov oboch inštancií, že nie je možné ju preskúmať v rámci dovolacieho konania pre jej nekonkrétnosť.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta, že odvolací

súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svojim postupom založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

23. Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.